

Inclusief Award

Voor mensen
en organisaties
die zich inzetten
voor een inclusieve
toekomst

“ Alle mooie initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving verdienen een podium. ”

Laten we blijven leren van elkaar!

Het is een voorrecht om directeur te zijn van een organisatie als RADAR. Op 5 september 1983 werd RADAR opgericht als reactie op de toenemende spanningen tussen diverse bevolkingsgroepen in Rotterdam. In veertig jaar heeft RADAR zich ontwikkeld tot een groot netwerk dat discriminatie bestrijdt en gelijke behandeling bevordert. Dit netwerk beslaat vijftig gemeenten in Zuid-Holland en Noord-Brabant, ministeries, de nationale politie, openbaar ministerie, onderzoekspartners en andere ketenpartners in onder andere het sociaal werk en de sport. RADAR zelf voert in onze regio het meldpunt Discriminatie.nl en preventiewerk uit. Deze uitbouw is een groot compliment naar mijn voorgangers: RADAR is een bureau dat landelijk staat en meetelt.

We vieren het veertigjarig bestaan van RADAR door mooie initiatieven op het gebied van diversiteit en gelijkwaardigheid een podium te geven. Speciaal hiervoor hebben we de RADAR Jubileum Inclusief Award geïntroduceerd, waarvoor de meest uiteenlopende (lokale) initiatieven zijn genomineerd. In dit boekje kunt u kennismaken met al deze prachtige initiatieven.

Als RADAR vinden we het belangrijk om van elkaar te leren, we noemen dat *benchlearning*. Nog te vaak worden initiatieven los van elkaar bedacht en ontwikkeld, terwijl er elders al veel ervaring mee is opgedaan. RADAR wil een platform zijn waar van elkaar wordt geleerd: niet kennis en inzichten zijn het schaarse goed, maar de toegankelijkheid ervan. Daarom willen we de komende jaren niet alleen investeren in onze impactgerichte werkmethoden, maar ook in het delen van alle waardevolle kennis en inzichten die ons land rijk is.

Wij wensen u veel leesplezier en hopen dat u geïnspireerd wordt door alle mooie initiatieven in dit boekje.

Sjaak van der Linde
Directeur-bestuurder RADAR

40 jaar RADAR

RADAR werd op 5 september 1983 opgericht in Rotterdam. Nederland demonstreerde tegen de plaatsing van kruisraketten, op de radio klonk Doe Maar en schoudervullingen waren hip. Maar ook kwamen racistische groeperingen op en werd de 15-jarige Kerwin Duinmeijer om racistische redenen vermoord.

De Rotterdamse Antidiscriminatie Actie Raad, zoals de organisatie toen voluit heette, richtte zich op het voorkomen en bestrijden van rassendiscriminatie. Voor de medewerkers was dat pionieren, want RADAR was een van de eerste antidiscriminatiebureaus.

Hoewel RADAR van start ging zonder meldpunt, werd de organisatie vanaf het begin benaderd door mensen die hun ervaringen met discriminatie wilden delen. In 1985 stelde RADAR alsnog een meldpunt in; dat jaar werden 357 klachten geregistreerd.

Alle discriminatiegronden

Vanaf 1997 richtte RADAR zich niet meer alleen op rassendiscriminatie, maar op alle discriminatiegronden, waaronder godsdienst, geslacht, nationaliteit, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat, handicap of chronische ziekte, leeftijd, levensovertuiging, politieke gezindheid en het verbod voor een werkgever om onderscheid te maken op grond van arbeidsduur en vast of tijdelijk contract. Herkomst of afkomst - de term 'ras' gebruiken we niet meer - is nog steeds de meest gemelde discriminatiegrond, maar het aandeel is afgenomen: van 70 procent in 2002 tot 50 procent nu.

In de wet

Het werk van RADAR krijgt in 2009 een wettelijke grondslag als de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) wordt aangenomen. Deze wet verplicht elke gemeente

een antidiscriminatiebureau te hebben die inwoners kan ondersteunen en discriminatieklachten registreert.

Groei

Spijkenisse was in 1988 de eerste gemeente na Rotterdam die zich aansloot bij RADAR. Inmiddels is RADAR het antidiscriminatiebureau van 50 gemeenten in Zuid-Holland en Noord-Brabant met in totaal 3,2 miljoen inwoners. RADAR heeft kantoren in Rotterdam, Tilburg, 's-Hertogenbosch en Eindhoven.

Meer hoogtepunten

Andere hoogtepunten in de geschiedenis van RADAR zijn de oprichting van het Panel Deurbeleid (2001), dat zich inzet voor een discriminatievrij deurbeleid in het Rotterdamse uitgaansleven en de oprichting van het stedelijke expertisecentrum IDEM Rotterdam in 2016. Ook met eigen onderzoeken weet RADAR discriminatie op de agenda te krijgen.

RADAR gaat door

Al veertig jaar zetten medewerkers van RADAR zich iedere dag in voor hun missie: een inclusieve samenleving die iedereen gelijke kansen biedt. Zolang een op de vier Nederlanders discriminatie ervaart (opgave Sociaal en Cultureel Planbureau) blijft het werk van antidiscriminatiebureaus als RADAR keihard nodig.

**vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie**

“Het werk van antidiscriminatiebureaus als RADAR blijft ook in de toekomst hard nodig.”

Dokters van de wereld Rotterdam/algemeen

Dokters van de Wereld geeft kosteloos gezondheidszorg aan mensen die daarvan worden uitgesloten. Denk aan mensen die op straat leven, vluchtelingen, of mensen die reguliere zorg niet kunnen betalen. Het Nederlandse gezondheidsstelsel is namelijk niet voor iedereen toegankelijk, zo merkte de stichting. 'Veel mensen in kwetsbare posities krijgen daardoor niet de zorg die zij nodig hebben', zegt Annemieke van der Pol, woordvoerder van Dokters van de Wereld. 'Mensen lijden - vaak in stilte - door een gebrek aan financiële middelen of de juiste papieren.'

Dokters van de Wereld wil deze stilte doorbreken door medische zorg te bieden aan mensen die buiten het systeem vallen en door actief te pleiten voor verandering van het systeem, zodat wel iedereen recht heeft op zorg. 'Voor ons is de samenleving inclusief als het welzijn van de een niet ten koste gaat van het welzijn van een ander', zegt Annemieke. 'Sterker nog, een samenleving waarbij mensen in bevoorrechte posities juist ondersteuning verlenen aan mensen in kwetsbare posities. Op die manier zijn menselijke basisrechten, zoals zorg, huisvesting en sociale voorzieningen, voor iedereen gegarandeerd - ondanks ongelijkheid die altijd zal bestaan.'

Een grote groep vrijwilligers houdt Dokters van de Wereld draaiende. 'We krijgen erg veel inspiratie uit de inzet van onze vrijwilligers', zegt Annemieke. 'Deze artsen, verpleegkundigen, psychologen, verloskundigen, chauffeurs, tandartsen en cultuurmediators zetten zich naast hun gewone baan belangeloos in voor mensen die buiten het systeem vallen. Hun inzet draagt bij aan de inclusiviteit en diversiteit van onze organisatie.'

Dokters van de Wereld zet zich in voor kwetsbare mensen door hen gratis zorg te bieden: van medische zorg, tot geestelijke gezondheidszorg of mond-zorg. Ze gaan langs asielzoekerscentra en andere plekken om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Awaz Ali, nomineerde Dokters van de Wereld

Sarah Achahbar

Rotterdam

De Rotterdamse Sarah Achahbar is eigenaar van PowHERful Coaching. Ook is ze strategisch adviseur bij Diversity Coaching, criminoloog, spreker en adviseur op het thema (online) seksueel grensoverschrijdend gedrag bij (LHBTIQA+) personen van kleur. Samen met Dona Daria, het Rotterdamse Kenniscentrum voor Emancipatie, ontwikkelde ze het project 'Ouders in hun Kracht'. Het bestaat uit een podcast en werkmethode voor ouders, jongeren en professionals om moeilijke onderwerpen - zoals exposen, grensoverschrijdend gedrag, straatintimidatie en culturele verschillen - bespreekbaar te maken.

Het idee voor 'Ouders in hun kracht' ontstond nadat Sarah onderzoek had gedaan naar exposen: het zonder toestemming delen van seksueel getinte foto's of naaktfoto's. In opdracht van gemeente Rotterdam onderzocht ze de ervaringen met exposen van jongeren met een migratieachtergrond of LHBTIQA+ jongeren. Daaruit bleek dat ouders en professionals behoefte hadden aan hulp om deze onderwerpen bespreekbaar te maken. 'Door ouders met verschillende migratieachtergronden te laten meepraten in de podcast, hoop ik andere ouders te inspireren om taboes met hun kinderen te bespreken. En door professionals aan te moedigen om de methodiek toe te passen in hun gesprekken met ouders, hoop ik indirect nog meer mensen te bereiken.' Sarah zet zich al lange tijd in voor een gelijkwaardiger samenleving. 'Iedereen heeft recht op gelijkwaardigheid, maar niet iedereen kan dat recht uitoefenen', zegt Sarah. 'Dat besef heeft ervoor gezorgd dat ik me inzet voor inclusie. Want de ideale samenleving is als een groot divers feest, waar iedereen ook daadwerkelijk meedanst.' Haar tip om dat te bereiken? 'Stel nieuwsgierige vragen, luister actief naar anderen en neem het initiatief om te creëren wat je in de samenleving mist. Dat is precies waar deze podcast om draait!'

Sarah is innovatief, deskundig, denkt out-of-the-box en het is een plezier om met haar samen te werken.

Gert-Jan Verboom nomineerde Sarah Achahbar

Toffey Tilburg

Toffey is een creatief bureau uit Tilburg met een scherpe focus op maatschappelijke thema's. Daarmee zetten de medewerkers zich in voor een eerlijke en vooruitstrevende wereld. Zo ontwikkelde Toffey onlangs een campagne voor de gemeente Tilburg om aandacht te vragen voor straatintimidatie. Met de campagne maken ze omstanders bewust van hun rol als zich op straat een onveilige situatie voordoet. Door middel van posters worden bewoners van Tilburg gewezen op hun mogelijkheid om in te grijpen.

'Straatintimidatie is een groot probleem', zegt Nino Schöningh, directeur en oprichter van Toffey. 'Vrouwen, LHBTIQ+ personen, mensen met een migratieachtergrond of beperking worden vaak lastiggevalen op straat. Straatintimidatie beperkt hen in hun vrijheid. Met deze campagne creëren we niet alleen bewustwording over dit probleem, maar streven we er ook naar om stadsbewoners te mobiliseren om het gezamenlijk aan te pakken.'

Toffey wil mensen laten inzien dat je als omstander meer invloed hebt dan je misschien zou denken. 'Je hebt de kracht om je in een vervelend voorval te mengen en zo de situatie te doorbreken', legt Nino uit. 'Dat moment waarbij je op een positieve manier een situatie verstoort, is de kern van onze campagne. Straatintimidatie kan er namelijk voor zorgen dat mensen zich heel alleen voelen op straat. Maar door je verantwoordelijkheid te nemen als omstander, creëer je een veilige schil rondom kwetsbare groepen.'

Bij Toffey omarmen we diversiteit. De kleurrijke ideeën, gezichten en dromen van mensen, merken en initiatieven die net als wij geloven dat samen zoveel meer is dan alleen. Dat gelijkheid het wint van gelijk hebben. En dat vrijheid allesbehalve vrijblijvend is. Niet iedereen wordt geboren met dezelfde kansen. Wij zetten ons in voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Ongeacht wie je bent.

Toffey

De Blauwe Familie

Rotterdam/algemeen

De Rotterdamse Yvel Blokland deed mee aan De Blauwe Familie, de documentaire die uitsluiting, discriminatie & institutioneel racisme binnen de Nederlandse politie aan de kaak stelt. Verschillende (voormalige) politieagenten vertellen over hun ervaringen hiermee op de werkvloer. De documentaire heeft veel mensen, zowel binnen als buiten de politieorganisatie, bewust gemaakt van de verborgen dynamiek en diepgaande gevolgen van institutioneel racisme. Het vormde de aanzet voor een constructieve dialoog en het stimuleren van positieve verandering binnen en buiten de politieorganisatie.

‘Het streven naar inclusie is voor ons geen keuze, maar een fundamentele noodzaak’, zegt Yvel. ‘Uitsluiting ontnemt mensen niet alleen hun waardigheid, maar ook hun potentieel om bij te dragen aan de samenleving. Wanneer iemand wordt buitengesloten, heeft dat diepe impact op hun gevoel van veiligheid, hun welzijn en hun vermogen om volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Wij hopen op een samenleving waarin iedereen, ongeacht achtergrond of identiteit, de kans krijgt om te groeien, te bloeien en een positieve bijdrage te leveren.’

Dat begint volgens Yvel bij persoonlijke bewustwording. ‘We nodigen je uit om een reis naar binnen te maken, om je eigen uniciteit en vooroordelen te verkennen en te erkennen. Zie je vooroordelen als een kans voor en op verbetering. Ga actief op zoek naar nieuwe perspectieven, sta open voor kennis die je blik verruimt, en zoek verbinding met mensen die je normaal niet zou ontmoeten. Door grenzen te verleggen, zowel geografisch als in je denken, bouw je mee aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt. De Blauwe Familie is een manifestatie van deze visie, een leidraad die laat zien hoe bewustwording en verbinding de basis vormen voor een inclusief klimaat.’

Yvel Blokland fungeert als een verbindend element tussen de leden van de genoemde Blauwe familie. Gezamenlijk geloven zij in het lerende en helende vermogen van organisaties en gemeenschappen, en bieden ze elkaar daarin steun.

Bernice Calmes nomineerde Yvel Blokland

Leon Augustijn

Algemeen

Naast zijn werk in de geestelijke gezondheidszorg en zijn vrijwilligerswerk, is Leon Augustijn schrijver en podcastmaker. De angst voor afwijzing is een steeds terugkerend thema in zijn creatieve werk. Door ervaringsverhalen te delen van mensen die ooit zijn afgewezen, of die een grote angst voor afwijzing hebben gevoeld, hoopt Leon dat mensen meer begrip krijgen voor elkaar. In de podcast *IK* gaat hij dan ook met zijn gasten in gesprek over acceptatie: niet alleen acceptatie door anderen, maar ook de acceptatie van jezelf.

‘Ik weet als geen ander wat de angst voor afwijzing kan doen’, zegt Leon. In zijn boek *IK* is te lezen hoe hij lang worstelde met zijn seksuele voorkeur. Uit angst voor de reacties trouwde hij met een vrouw, terwijl hij al wist dat hij op mannen viel. ‘Mijn coming-out duurde lang, veel te lang’, zegt hij. ‘Zo groot was de angst voor afwijzing. Mijn omgeving reageerde ook niet positief en ik werd daadwerkelijk afgewezen. Ik wil mijn ervaring en de ervaringsverhalen van anderen delen om het oordelen, veroordelen, pesten, geweld en discriminatie te laten stoppen.’

Leon hoopt dat meer kennis over en meer begrip voor ervaringen van mensen die ‘anders’ zijn, leidt tot meer inclusie. Om daar aandacht voor te vragen ontwikkelde hij *Love-Others*-speldjes, waarmee je kan laten zien dat je de ander accepteert. ‘Wat zou er gebeuren als we inclusiever zijn naar familie, vrienden, collega’s en burens?’, vraagt hij zich af. ‘En als zij dan ook reageren zonder oordeel of angst, maar vanuit liefde? Wat als je dit doortrekt en iedereen zich gezien zou voelen? Zou er dan in het hele land, in de hele wereld, geen uitsluiting en discriminatie meer zijn?’

Wat zou het mooi zijn als wij mensen kunnen overtuigen om meer vanuit liefde met elkaar om te gaan.

Leon Augustijn

Hidden Disabilities Sunflower

Algemeen

Hidden Disabilities Sunflower Nederland zet zich in voor inclusie van mensen met een niet-zichtbare beperking. Door een speciaal keycord te dragen kun je vrijwillig en discreet kenbaar maken dat je een onzichtbare beperking hebt. Zo kun je in winkels, op werk, in het openbaar vervoer of op andere openbare plekken meer tijd, begrip of hulp vragen zonder iets te hoeven uitleggen. Bedrijven kunnen zich aansluiten bij het Hidden Disabilities Sunflower-netwerk om te laten zien dat ze inclusief zijn voor mensen met een niet-zichtbare beperking.

Hidden Disabilities Sunflower is in 2016 gestart in het Verenigd Koninkrijk. Partners kunnen het project in hun eigen land opzetten. Zo zijn er wereldwijd al 4 miljoen mensen die het Sunflower Keycord dragen. In Nederland begon Kees Hoekstra in 2021 met het project. Inmiddels dragen 42.000 Nederlanders het keycord en nemen 291 organisaties deel. 'Deze bedrijven of maatschappelijke organisaties betrekken hun medewerkers en zorgen ervoor dat zij bekend zijn met de betekenis van het Sunflower Keycord', legt Kees uit. 'Daarmee hopen we op meer begrip en meer (h)erkenning van mensen met een lichamelijke of geestelijke niet-zichtbare beperking.'

Een groot obstakel als het gaat om inclusie van mensen met een niet-zichtbare beperking zijn vooroordelen, zo heeft Kees gemerkt. 'Een grote groep mensen krijgt door vooroordelen bij voorbaat al geen kansen, zoals op de arbeidsmarkt', zegt hij. 'De samenleving zou een stuk inclusiever zijn als mensen met een niet-zichtbare beperking niet elke dag hun situatie hoeven te verantwoorden, of elke dag hoeven uit te leggen wat hun beperking is. Erkenning zonder vragen, zodat ook deze groep mensen gewoon aan de maatschappij kan deelnemen: dat is waar Hidden Disabilities Sunflower zich wereldwijd voor inzet.'

“Verdiep je in je medemens, want wat je ziet is niet altijd wat de persoon is. Dat vergt interesse en begrip, maar je maakt de maatschappij wel een stuk inclusiever.”

Kees Hoekstra van Hidden Disabilities Sunflower

Yesim Candan

Rotterdam/algemeen

De Rotterdamse Yesim Candan zet zich op allerlei manieren in voor inclusie. Vanuit haar bedrijf YES I'M geeft ze lezingen en workshops over diversiteit, inspiratie, netwerken en talentontwikkeling. Yesims boodschap: 'Wees trots op wie je bent en wat je kunt.' Ze is daarnaast onderzoeker bij het lectoraat diversiteit en inclusie bij hogeschool InHolland, heeft meerdere boeken geschreven en was columnist bij RTL Nieuws. Ook maakt ze radioprogramma's en vraagt ze met kunstdemonstraties aandacht voor femicide.

In 2004, na de moord op Theo van Gogh, nam Yesim het initiatief voor de Inspiratie voor Integratie-wedstrijd van De Baak, managementcentrum van VNO-NCW, waar 125 kandidaten met originele ideeën kwamen om 'allochtonen' in een positief daglicht te zetten. Hier ontstond haar idee om het woord 'allochtoon' te vervangen door 'bicultureel'. Yesim: 'Een Engelsman wordt geen allochtoon genoemd, maar een Turkse of Marokkaanse Nederlander wel. Het woord 'allochtoon' is daarom discriminerend. Bicultureel betekent dat je verrijkt bent met een andere cultuur, of het nou een tweede of derde cultuur is.'

Inmiddels is het woord 'allochtoon' uit de meeste woordenboeken geschrapt, maar Yesim blijft zich inzetten voor inclusie. Zo introduceerde ze de lijst van meest succesvolle Turkse Nederlanders, om hen positief in het nieuws te zetten. Ook organiseerde ze samen met Shirin Musa van Femmes for Freedom de campagne 'Celebrate Love' om de diversiteit aan seksuele gerichtheid te vieren. Momenteel realiseert ze met de Antilliaanse kunstenaar Nelson Carrilho een standbeeld waarmee immigratie gevierd wordt. 'Het is belangrijk om rolmodellen naar voren te schuiven', zegt ze. 'We moeten laten zien dat er veel positieve verhalen zijn van biculturele Nederlanders, die schrijver, acteur of ondernemer zijn.'

In de ideale samenleving oordelen mensen niet, maar vragen mensen naar de ander uit interesse. Ieder mens is uniek en ieder mens is anders. Laten we het anders-zijn omarmen.

Yesim Candan

Ilse van der Put

Algemeen

Adviseur, coach en inspirator Ilse van der Put helpt organisaties om inclusieve speelomgevingen te creëren. Al meer dan tien jaar richt ze zich op Inclusive Play, waarbij haar focus ligt op kinderen met een beperking. Vanuit haar overtuiging dat 'een inclusieve samenleving start in de zandbak', is ze één van de initiators van het SamenSpeelNetwerk. Dit netwerk van organisaties zet zich in voor speelplekken waar kinderen met en zonder handicap elkaar kunnen ontmoeten, samen kunnen spelen en vrienden kunnen maken. Op negen van de tien speelplekken in Nederland kunnen kinderen met een beperking namelijk niet meedoen. Ilse roept mensen op om zich aan te sluiten bij het netwerk en kinderen met en zonder beperking zoveel mogelijk samen te laten spelen. 'In het VN-verdrag Kinderrechten en het VN-verdrag handicap is er extra aandacht voor kinderen met een beperking', zegt Ilse. 'Zij hebben net als alle kinderen recht om mee te doen. Om dat voor elkaar te krijgen moeten we ons extra inspannen. Als we ervoor zorgen dat kinderen met en zonder beperking iedere dag kunnen buitenspelen, dan ontmoeten ze elkaar. Die ontmoetingen vormen de basis voor een inclusieve samenleving.'

Mocht je ook willen bijdragen aan meer inclusieve speelplekken, dan heeft Ilse een tip. 'Trommel kinderen met en zonder beperking en hun ouders op en organiseer een samenspeelactiviteit. Nodig zoveel mogelijk raadsleden, de (kinder-)burgemeester en wethouders uit om te komen kijken. Vraag hen dan om samen spelen op de kaart te zetten. Nog meer tips kun je vinden op www.samenspeelnetwerk.nl.'

Eén op de zes kinderen speelt nooit buiten. Voor kinderen met een beperking is dat cijfer nog dramatischer. Deze kinderen kunnen nooit vrij buiten spelen.

Ilse van der Put

De Roze Salon Rotterdam

De Roze Salon is een ontmoetingsplek voor ouderen die homoseksuele, lesbische, biseksuele en/of transgender gevoelens hebben of zich identificeren als LHBTIQA+ persoon. Deze mensen worden ook wel Roze Ouderen genoemd. De Roze Salon is een initiatief van Stichting Humanitas en biedt deze ouderen een plek om elkaar op een laagdrempelige en fijne manier te ontmoeten. Het draait in de Roze Salon niet alleen om gezelligheid, maar bezoekers gaan ook met elkaar in gesprek over actuele thema's en zinging.

'Veel Roze Ouderen zijn van jongs af aan gewend om een strijd te moeten leveren om te mogen bestaan in vrijheid en zonder oordeel', zegt Esther Huisman, vrijwilligerscoördinator bij de Roze Salon. 'Zij hebben aan den lijve ondervonden wat het betekent om uitgesloten te worden. Nu zien ze dat deze strijd nog steeds gaande is, ook al heeft het soms een andere vorm dan toen zij jong waren. Toch zijn velen van hen, ongeacht hun leeftijd, nog strijdbaar en zichtbaar! Ieder jaar doen we met een aantal Roze Ouderen met fietstaxi's mee aan de Pride March tijdens Rotterdam Pride.'

Stichting Humanitas en de Roze Salon hopen op een samenleving waarin er oog is voor elkaar en een ieder kan zijn wie zij, hij of hen is. 'We merken dat zorgpersoneel vaak naar de heteronorm denkt en handelt of dat LHBTIQA+ ouderen door buurtbewoners worden gepest. Veel Roze Ouderen gaan daarom terug in de kast als ze eenmaal afhankelijk worden van zorg. Bij de Roze Salon vinden ze steun bij elkaar, want daar hoeven ze hun identiteit niet te verbergen.'

Ga er niet van uit dat mensen hetero zijn, ook niet als ze ouder zijn. Stel open vragen en heb interesse zonder oordeel.

Esther Huisman

Hasna El Maroudi

Rotterdam/algemeen

De Rotterdamse journalist, columnist, programmamaker en dagvoorzitter Hasna El Maroudi richtte in 2019 samen met journalist Clarice Gargard het intersectioneel feministische platform Lilith Magazine op. Hiermee boden ze binnen de (feministische) journalistiek ruimte aan ongehoorde stemmen. Hun motto? Making the invisible more visible.

Niet veel later kwam daar Lilith Agency bij. 'Organisaties bleven ons maar vragen of we "meer mensen zoals wij" kenden', aldus Hasna. 'En of we konden helpen hun waarden te bepalen, of cultureel en politiek advies te geven. Daarom besloten we een grassroots-agency te creëren om dat wat we laten zien ook in praktijk te brengen. Dat doen we door onze creatives te vertegenwoordigen, maar ook door bedrijven te helpen inclusiever te worden - niet door ze hokjes te laten afvinken, maar intrinsiek.'

Niet alleen met het magazine en agency zet Hasna zich in voor inclusie, maar eigenlijk met al haar werk. Zo presenteerde ze in Theater Zuidplein een jaar lang het maandelijkse programma History Matters 010, over het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam. 'Ik richt me op de maatschappij in de breedte, of dat nou burgers zijn of politici', zegt ze. 'Daarbij heb ik aandacht voor alle gemarginaliseerde groepen, maar ik heb speciale aandacht voor vrouwen en non-binaire mensen van kleur.'

Hasna El Maroudi maakt zich, zowel persoonlijk als in haar werk, hard voor een betere wereld: een wereld waarin diversiteit en inclusie de norm zijn en we samen de toekomst voor volgende generaties veilig stellen.

Febe Bonhart nomineerde Hasna El Maroudi

Fontys Programmameteam

Eindhoven/Tilburg

Het Programma Inclusieve Samenleving van Fontys Hogeschool is opgezet om inclusie binnen en buiten de Fontys instituten in Eindhoven en Tilburg te bevorderen. 'We hebben andere manieren van denken en doen nodig om de vraagstukken van de toekomst op te lossen. Als we dat in het DNA van onze studenten meegeven, dan kunnen zij hun wereld als persoon en professional kleur en vorm geven', zegt Sharmila Angoelal van het programmameteam.

Een van de thema's waar het programmameteam zich actief voor inzet, is het tegengaan van stagediscriminatie. 'Stage is vaak de eerste kennismaking van young professionals met de arbeidsmarkt, maar ze lopen vaak tegen allerlei issues aan, waaronder discriminatie', zegt Sharmila. 'Onze multiperspectieve benadering betreft alle stakeholders om tot een duurzame systeemverandering én tot een inclusieve arbeidsmarkt te komen. Samen maken we een nieuwe norm die beter aansluit bij de behoeften en ervaringen van studenten, maar ook bij de arbeidsmarkt van nu. We hebben alle talenten nodig. Daar is een inclusieve en sociaal en psychologisch veilige omgeving onlosmakelijk mee verbonden. Dat vraagt wat van onze onderwijsinstelling, maar ook van de plekken waar studenten hun eerste praktijkervaring opdoen.'

Niet alleen op de arbeidsmarkt, maar in de samenleving als geheel zou er een nieuwe norm moeten komen om kansen gelijkheid te vergroten en discriminatie en uitsluiting te voorkomen. 'Onze tip om de samenleving inclusiever te maken is om de norm vaker ter discussie te stellen', aldus Cheryl McDowall, programmamanager Inclusieve Samenleving. 'Zo ontstaat dialoog over hoe ieder individu erin staat. En als dat anders blijkt te zijn dan je zelf voor ogen had, luister dan naar de ander, reflecteer en kijk hoe je samen zoveel meer kan bereiken dan alleen.'

Ook Fontys is de samenleving. Alles wat zich buiten afspeelt, speelt zich ook af binnen de scholen. Omgaan met diversiteit en inclusie zou daarom in het DNA van elke student en medewerker moeten zitten.

Programmameteam Inclusieve Samenleving

Schiedams Lef

Schiedam/algemeen

De stichting Schiedams LEF geeft voorlichtingen over discriminatie en diversiteit. Sandy Kardolus en Carolien Kruijs hebben Schiedams LEF opgericht om ervoor te zorgen dat mensen meer leren over seksuele en genderdiversiteit. Inmiddels is de focus breder en gaan de gastlessen op scholen, workshops voor professionals, lesmateriaal en masterclasses over alle vormen van diversiteit. Het motto is dan ook: 'Het mooiste dat je kunt worden is jezelf.'

Sandy en Carolien zijn ooit begonnen met Schiedams LEF omdat ze niet tegen onrecht kunnen. 'We vinden het belangrijk dat elk mens met respect behandeld wordt', zeggen ze. 'Dat gebeurt alleen niet altijd, want onbekend maakt onbemind. Daarom vinden wij het belangrijk dat mensen meer leren over elkaar, zodat ze elkaar gemakkelijker kunnen accepteren. We hopen uiteindelijk op een inclusieve samenleving waarin iedereen zichzelf mag zijn.'

Hiervoor ontwikkelden Sandy en Carolien zelfs een speciaal spel: het Geboortespel. Tijdens een gastles of workshop trekken deelnemers kaarten: hierop staan de kenmerken waarmee ze in dit spel geboren worden - van culturele achtergrond tot beperking, of van sociaal-economische status tot seksuele gerichtheid. 'Een kaart trekken is spannend, want je weet van tevoren niet wat er op staat. Door het spel verplaats je je in een ander. Omdat we tijdens het spel ook cijfers en voorbeelden geven, ontstaat er meer begrip voor mensen die anders zijn. En we zorgen voor een veilige sfeer, zodat deelnemers ook hun eigen ervaringen kunnen delen. Dat is veel effectiever dan alleen maar informatie geven', vertellen Sandy en Carolien. 'Maar ook zonder het spel kun je in gesprek gaan met een persoon die anders is dan jij. Je zal merken dat er meer overeenkomsten zijn dan je op het eerste gezicht denkt.'

“Heb het lef om zichtbaar jezelf te zijn. Er zijn meer rolmodellen nodig: in de sport, in het onderwijs, in cultuur - eigenlijk in de hele samenleving.”

Sandy en Carolien van Schiedams LEF

Floor Brands

Algemeen

Floor Brands is de oprichter van het landelijke online magazine ZIEN. Met dit magazine willen Floor en haar team een stukje onwetendheid over diversiteit wegnemen. Onzichtbare verhalen worden zichtbaar gemaakt, of het nu gaat om verhalen van LHBTIQA+ personen, mensen van kleur, mensen met een (al dan niet zichtbare) beperking of ander kenmerk waardoor zij buitengesloten worden. Twee keer per week verschijnt er een column, podcast of interview op de website.

Inclusie is belangrijk voor Floor, omdat ze zelf jarenlang werd buitengesloten vanwege haar gewicht. 'In die tijd werd niet ik gezien, maar mijn gewicht', vertelt ze. Het leidde tot een moeilijke periode met verdriet en boosheid. 'Op een gegeven moment besloot ik tot een maagverkleining. Ik kreeg een gezond gewicht, maar van binnen was er niets veranderd. Pas toen ik Richard Spijkers ontmoette - die me zag voor wie ik was - werd ik mezelf. Samen met hem en met Ranjith Postma begon ik verhalen te verzamelen van mensen die zich ongezien voelen. Van de vluchteling met haar oorlogsverhaal, tot de trans vrouw die niet de vrouw durft te zijn die ze is, of de heimelijk verslaafde man die zich schaamt voor zijn ziekte. Ook al zijn de thema's misschien zwaar, onze columns, gedichten en interviews zijn inspirerend, plaatsen mensen op een voetstuk en zetten lezers aan het denken.'

Stop met kijken en ga zien: dat is dan ook het motto van Floor. 'Stel open vragen, juist aan mensen die ver van je af lijken te staan', zegt ze. 'Praat niet over elkaar, maar met elkaar. Wees geïnteresseerd in het standpunt van een ander en hoe zich dat gevormd heeft. En wees niet bang om het oneens te zijn met elkaar. Dat mag, want het betekent niet dat je elkaar niet respecteert.'

Aan de buitenkant ziet onze samenleving er al inclusief uit: niet alle Nederlanders hebben een witte huidskleur, er zijn allerlei restaurants uit verschillende culturen en op televisie zie je homoseksuele mannen. Toch gaat inclusie dieper, want daar komt respect bij kijken.

Floor Brands

FYJAS

Algemeen

Gedragswetenschapper Marjorie Pink Esajas is de oprichter van FYJAS keurmerken. Ze ontwikkelde keurmerken om diversiteit, gelijkheid en inclusie binnen instanties te verbeteren, zowel in de publieke als private sector. Er zijn drie verschillende keurmerken: racisme en discriminatie op alle gronden, seksueel grensoverschrijdend gedrag en pedagogisch onveilig klimaat. Als een organisatie een keurmerk behaalt, dan is hun beleid aangetoond rechtvaardig op de genoemde thema's.

Marjorie zet zich al dertig jaar in tegen racisme en discriminatie. 'Artikel 1 van de grondwet voorziet in gelijke rechten voor iedereen in Nederland', legt ze uit, 'maar we zien dat zelfs de overheid, als beschermer van burgers, onze rechten via verschillende instituties schendt. Vanuit mijn vakgebied als gedragswetenschapper heb ik met de keurmerken een vorm gevonden om bij te dragen aan het tegengaan van racisme en discriminatie. De keurmerken zijn wetenschappelijk onderbouwd en worden onderschreven door KIS, Movisie en de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme.' Met haar werk hoopt Marjorie bij te dragen aan een samenleving die ook voor marginale groepen een fijne plek is om te leven. 'Veel organisaties willen daar aan bijdragen, maar ze weten vaak niet hoe', zegt ze. 'De keurmerken helpen organisaties daar stap voor stap bij. Het is belangrijk om te weten hoe insluiting en uitsluiting werkt. Kennis is het fundament, daarna is samenwerking en krachten bundelen van belang. Inclusiviteit bewerkstelligen vraagt om een langdurige inspanning. Als marginale groepen daardoor minder strijd hoeven te leveren om te overleven, kunnen ze tot volle wasdom komen. Zo dragen ze niet alleen hun steentje bij aan de maatschappij, maar kunnen ze zich ook volwaardige burgers gaan voelen die erbij horen en ertoe doen.'

De meest heldere en eerlijke oplossing voor het naleven van diversiteit, ongeacht afkomst of achtergrond. De keurmerken voorkomen en bestrijden onveilige situaties in ieders dagelijks leven.

Sophie de Bruin nomineerde FYJAS

Bo Diversity Breda/Eindhoven/Rotterdam

BO Diversity is een queer-based maatschappelijke organisatie die bouwt aan een samenleving waarin er gendergelijkheid is. De organisatie probeert met projecten, workshops, campagnes en evenementen bij te dragen aan maatschappelijke emancipatie. De focus ligt op de LHBTIQA+ doelgroep, maar de organisatie zet zich in voor alle gemarginaliseerde groepen. Zo hebben ze onder meer het Black Lives Matter-manifest in Breda mede-georganiseerd, organiseren ze de Diversity Academy om de nieuwe generatie kennis en tools te geven over diversiteit, geven ze slachtoffers van straatintimidatie een stem en proberen ze met film de taboes over queer moslims te verbreken.

BO is zeven jaar geleden opgericht door Eline Kouwenberg, Bente Spooren en Jip Kuijper, vanuit een persoonlijke missie en een duidelijke visie op inclusiviteit. 'Een inclusieve samenleving is bijna iets utopisch', zegt Eline, 'iets wat eigenlijk niet bereikt kan worden. Als organisatie proberen we daarom te streven naar een samenleving die zelf wil werken naar inclusiviteit. Een samenleving waarin mensen inzien dat ze allemaal anders zijn, iets wat ons als mensen juist leuk maakt. Tegelijkertijd begrijpen we dat systemen niet altijd rechtvaardig zijn, maar proberen we eraan bij te dragen dat ze dat worden.'

De organisatie wil de dehumanisering van mensen die buiten de norm vallen aankaarten. 'Binnen de huidige norm worden vrouwen geseksualiseerd en naar beneden gehaald, non-binaire mensen worden vergeleken met objecten, biseksuele mensen worden gezien als hyperseksueel, noem maar op', legt Eline uit. 'Als organisatie focussen we op herhumanisering. We hopen zo wat meer menselijkheid terug te brengen in onze samenleving.'

In een inclusieve samenleving wordt gestreefd naar grensverleggende empathie. Dat zien wij als een innerlijk proces waarbij je hart, hoofd en ziel openstaan. Niet alleen naar de ander, maar ook naar jezelf. Een samenleving waar zachtheid de boventoon voert en bruggen worden gebouwd tussen jou, mij en wij.

Eline Kouwenberg van BO Diversity

KADE 40

Vlaardingen

Barry Marré is de directeur van Cultuurhuis KADE40 in Vlaardingen. Hier kan jong en oud op een laagdrempelige manier in aanraking komen met kunst en cultuur. Er zijn creatieve workshops en cursussen in het pand, maar KADE40 verzorgt ook lessen op scholen of activiteiten in de wijk. Het doel van Barry is om zoveel mogelijk mensen, op een toegankelijke en inclusieve manier, te verbinden aan kunst en cultuur. 'Ik zie het als mijn plicht om mijn best te doen om de wereld wat mooier en zachter achter te laten', zegt Barry. 'Ik geloof oprecht dat kunst en cultuur mensen bij elkaar brengt.'

In Cultuurhuis KADE40 organiseren Barry en zijn team allerlei activiteiten om die verschillende mensen bij elkaar te brengen. 'We hebben met jongeren een voorstelling gemaakt over mentale gezondheid', vertelt hij. 'In een ander project maken we kunst met ouderen uit verschillende wijken. Of gaan statushouders in een groep met kunst aan de slag om van elkaar te leren.' Daarnaast zijn er talloze regenboogprojecten waar Barry zich voor inzet. 'Eén ervan is het kinderboek *Hector zoekt zijn kleur*, dat is gemaakt met regenbooggezinnen en een verhaal vertelt met inclusieve karakters.' In de activiteiten van KADE40 komen alle diversiteitskenmerken aan bod. 'Dit jaar heb ik een Ketu Koti-project opgezet met de maatschappelijk betrokken zangeres Natascha Slagtand, waarbij we met scholieren en de burgemeester in gesprek zijn gegaan over racisme', zegt hij. 'Ik probeer projecten altijd te combineren met activiteiten in de wijk en op school. Zo probeer ik doelgroepen te verbinden.' Zijn belangrijkste tip om bij te dragen aan een inclusieve samenleving is dan ook om het gesprek aan te gaan. 'We zullen allemaal moeten blijven leren, maar dat maakt het leven juist geweldig. Ga samen op zoek naar dat wat ons allemaal raakt.'

Barry zoekt altijd de verbinding op in mensen en in de kunst.

Ivo nomineerde Barry Marré

Cyriel Triesscheijn

Cyriel Triesscheijn was al vanaf de oprichting in 1983 betrokken bij RADAR en tot 2020 de directeur-bestuurder van RADAR, Art 1 en IDEM Rotterdam. Daarnaast bekleedde hij tal van bestuurlijke functies in de wereld van gelijke behandeling en antidiscriminatie. Onder leiding van Cyriel groeide RADAR uit tot meer dan een meldpunt: er werd ook gestart met onderzoek, preventie en beleidsadvies. In 2003 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau en bij zijn afscheid in 2020 ontving hij de stadspenning De Rotterdammert vanwege zijn langdurige verdiensten voor de stad op het gebied van het bestrijden van discriminatie en ongelijkheid.

Najat Toub-Arssi

Najat Toub-Arssi is codirecteur van Diversea, een bureau dat organisaties helpt om inclusiever te worden door middel van trainingen, coaching en audit van beleid. Ze richtte het bedrijf samen met Warda Bouteibi op. Daarvoor was Najat mede-oprichter van Omnia jeugdzorg, waar cultuursensitief werken de belangrijkste pijler was. In haar werk - of het nu binnen het onderwijs, de overheid of jeugdzorg was - was ze altijd gericht op kwetsbare kinderen en hun gezin.

“De strijd tegen discriminatie is nooit af.”

“Als je uitgaat van talenten van mensen, dan maken ze die dubbel en dwars waar.”

Marianne Vorthoren

Marianne Vorthoren is projectleider voor de uitvoering van het VN-verdrag Handicap bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en voorzitter van de stichting Veelkleurige Religies Rotterdam. Ze is een betrokken bestuurskundige met een warm hart voor het sociale domein. Jarenlang was ze werkzaam bij SPIOR (Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond), eerst als beleidsmedewerker en daarna als directeur. In 2021 ontving ze een Koninklijke Onderscheiding voor haar inspanningen voor onderling begrip tussen met name mensen van diverse religieuze achtergronden, in en buiten Rotterdam.

Foto: Dick den Bakker

Natuurlijk zijn er spanningen door de afstand die er soms tussen mensen bestaat, maar als we in gesprek blijven merken we vanzelf dat we vooral veel met elkaar gemeen hebben.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

RADAR bevordert gelijke behandeling en zet zich in voor een inclusieve samenleving die iedereen gelijke kansen biedt. Dat doen we door het bieden van ondersteuning bij gevallen en gevoelens van discriminatie (als uitvoerder van Discriminatie.nl), het registreren van en rapporteren over discriminatiemeldingen, het geven van trainingen, het doen van onderzoek en het samenstellen van rapportages en het opstellen van beleidsadvies. Voor 50 gemeenten met in totaal 3,2 miljoen inwoners voert RADAR de wettelijke taak van antidiscriminatievoorziening uit.

Samen maken wij het verschil.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

info@radar.nl
www.radar.nl

Den Bosch

Emmaplein 19-D
5211 VZ, Den Bosch
073 – 744 0118

Eindhoven

Kastanjelaan 400
5616 LZ, Eindhoven
040 – 249 14 44

Tilburg

Spoorlaan 432
5038 CX, Tilburg
013 – 820 02 12

Rotterdam

Grotekerkplein 5
3011 GC, Rotterdam
010 – 411 39 11